

MOŽNOST UPORABE ELEKTRONSKEGA IZOBRAŽEVANJA
MINISTRSTVA ZA OBRAMBO
V CELOTNI JAVNI UPRAVI

Dr. Darko Ščavničar (*e-pošta: darko.scavnicar@mors.si*)

Mag. Maja Dimc (*e-pošta: maja.dimc@mors.si*)

Mag. Andreja Sladoje Jemec (*e-pošta: andreja.sladoje@mors.si*)

Danes elektronsko izobraževanje (EI) v informacijski družbi, ter s tem tudi v Ministrstvu za obrambo (MORS), omogoča pridobivanje znanja preko spleta, spodbuja inovativnost in kreativnost udeležencev, hkrati pa omogoča večjo odzivnost in prilagodljivost usposabljanja glede na kraj, čas in vsebine, ki se lahko prilagodijo posamezniku.

Elektronsko izobraževanje je bilo v MORS uvedeno na podlagi izvedenega ciljnega raziskovalnega projekta »Sistemi e-izobraževanja in usposabljanja Slovenske vojske (SV) ter raziskave in možnosti uvedbe daljinskega izobraževanja«. Financiran je bil s strani Ministrstva za obrambo Republike Slovenije in Agencije za raziskovalno dejavnost.

Osnovni cilj uvedbe EI v MORS je bil vzpostaviti virtualno učilnico, ki bo omogočala izmenjavo znanja na daljavo ter bo dostopna vsem pripadnikom obrambnega sistema, doma in v tujini, ki imajo interes za dostop do vsebin, ki jih EI ponuja.

Prednosti EI so naslednje:

- obogatitev in večja privlačnost procesa izobraževanja in usposabljanja,
- omogočiti učiteljem in inštruktorjem pripravo gradiva za potrebe izobraževanj in usposabljanj, ki bo dosegljivo ciljni skupini ves čas izobraževanja in usposabljanja,
- zmanjšanje odsotnosti z delovnega mesta,
- zmanjšanje stroškov.

Projekt uvedbe EI v MORS je potekal v treh časovnih fazah, ki so obsegale naslednje dejavnosti:

- priprava koncepta uvedbe in izvedbe EI v SV in MORS,
- priprava in izvedba usposabljanj kadrov, ki sodelujejo pri izvedbi EI v SV in MORS,
- razvoj ter vključitev obstoječih vsebin v sistem EI SV in MORS.

Pri izboru in razvoju sistema za EI smo upoštevali sledeče:

- sistem za EI predstavlja le potreben pogoj (orodje) za izvedbo izobraževanja na daljavo,
- sistem EI mora ustrezati zastavljenim kriterijem in mora biti enostaven za uporabo,
- stalna pripravljenost na uvedbo novih sistemov – uporabniki ne smejo čutiti razlike.

Glede na zahteve pri izboru smo se na MORS odločili za delovanje e-učilnice v odprtokodnem okolju Moodle – malenkostno prilagojenem za potrebe SV. Prilagoditve so bile predvsem oblikovne narave in na področju omejevanja pravic uporabnikov. Aplikativni del e-učilnice deluje na virtualiziranem okolju Windows 2003 Server. Baza je MySQL.

Pretežen del elektronskega izobraževanja se danes v vojaškem izobraževalnem sistemu izvaja kot kombinirano izobraževanje, kjer informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) služi zgolj kot pomoč pri tradicionalnem izobraževanju, za dostavo učnih gradiv in za komunikacijo med udeleženci in izvajalci.

Učne vsebine za kombinirano učenje, ki so v elektronski učilnici Centra za elektronsko izobraževanje (CEI), pripravljajo izvajalci vojaškega izobraževanja in usposabljanja (VIU). To so večinoma učitelji in mentorji iz organizacijskih enot Centra vojaških šol, delno pa tudi drugi pripadniki SV in zaposleni MORS ter zunanji učitelji, ki poučujejo v sistemu VIU. Kombinirano učenje v nasprotju s tečaji za samostojno učenje zahteva aktivno udeležbo učitelja skozi celotni čas IU.

Samoizobraževanje je izvedba elektronskih tečajev (e-tečaji) brez mentorja oziroma učitelja. Uporabniki sami izbirajo kraj in čas opravljanja študijskih obveznosti, in sicer v službi, doma ali tujini. Tak način izobraževanja je zelo primeren za celotni obrambni sistem, saj sta uporaba in dostop do e-tečajev zelo preprosta na spletni strani CEI (<http://cei.mors.si>).

Nadalje je storitev EI namenjena v procesih usposabljanja posameznikov na delovnem mestu (UPnD), kjer se posameznik preko informacijskih sredstev seznanja z določenimi vsebinami iz posameznih področij UPnD, kakor tudi opravi test zahtevanega znanja, ter dostopa do

elektronskih učnih virov na daljavo preko spletnih povezav. Glede na dosedanje izkušnje pri uvajanju e izobraževanja v obrambni sistem lahko rečemo, da je bila uvedba e-izobraževanja v MORS ne le smiselna, temveč nujna. Potrebe in zahteve uporabnikov s katerimi se srečujemo in posebnosti ciljnega okolja kar kličejo po uvedbi sodobnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij in multimedije v proces vojaškega izobraževanja in usposabljanja. Na podlagi doseženih uspehov smo se odločili za implementacijo izvedbe usposabljanj uporabnikov informacijskih rešitev s ciljem zvišanja stopnje usposobljenosti, učinkovite rabe informacijskih rešitev ter posledično dolgoročno izboljšanimi podatki, saj bomo dodeljevanje dostopov v prihodnosti pogojevali z uspešno opravljenim e-izobraževanjem.

S ciljem širše implementacije e-izobraževanja CEI zagotavlja stalno usposabljanje učiteljev, posodabljanje svoje programske opreme in širjenje vedenja o tem, kaj orodja, ki jih ima na razpolago, omogočajo vojski in drugim zainteresiranim. Koncept razvoja vsebin za potrebe e-izobraževanja v MORS upošteva specifične ciljnega okolja. Največji poudarek je na razvoju lastnih vsebin za specifične vojaške potrebe usposabljanja, kar omogoča njihovo izmenljivost in uporabo v različnih okoljih. Tako pripravljene tečaji samostojnega e-izobraževanja (običajno pripravljene v skladu s standardom SCORM) so zaprte celote. Uporabniki se samostojno prijavijo na tečaj, neodvisno od kraja in časa, opravijo vse predpisane obveznosti in prejmejo potrdilo o opravljenem tečaju. Omenjena vrsta e-izobraževanja je zelo primerna za izvedbo vsebin, kjer morajo udeleženci periodično obnavljati svoja znanja. E-tečaje se pripravljajo v okviru dostopnih programskih orodij v MORS in človeških resursov, vendar ne brez vsebinskega nosilca.

V procesu načrtovanja e- tečaja je potrebno upoštevati sedem ključnih točk, in sicer jasne zahteve ter želje učitelja oziroma naročnika, razpoložljivost vsebinskega nosilca za strokovno vodstvo, pregled tečaja vsebinskega nosilca in vodstvenega kadra, testiranje, ugotavljanje ciljnih uporabnikov in dostavo tečaja, vgrajeno poročanje (povratna informacija o uspešnosti) in evalvacijo. Ekipe za izdelavo e-tečajev je za vsebinskega nosilca samo sredstvo za doseg cilja.

Rezultati dela in uporabe EI v MORS v zadnjih treh letih potrjujejo dobro delo in uporabno vrednost uvedbe e-učilnice CEI za potrebe obrambnega sistema in v zadnjem času tudi širše v javni upravi. V letu 2010 je bilo v sistem vpisanih 224 novih uporabnikov. Do novembra 2013 leta pa je v e-učilnico CEI skupno vpisanih že 4289 število uporabnikov.

Oddelek za elektronsko izobraževanje Centra vojaških šol SV zagotavlja uporabo programov za izobraževanje na daljavo, oblikovanje in razvoj posameznih tečajev ter usposabljanje vsebinskih nosilcev za uporabo aplikacije in izvedbo posameznih e-izobraževanj (tečajev) tako znotraj obrambnega sistema kot tudi širše, za potrebe celotne javne uprave. Tako aktivno sodeluje s Slovensko policijo oz. Policijsko akademijo predvsem na področju uvajanja kombiniranega izobraževanja, Ministrstvom za zunanje zadeve na področju uvajanja in izdelave e-vsebin, s Slovensko obveščevalno varnostno agencijo na področju usposabljanja mentorjev e-izobraževanja, z Zavodom za zaposlovanje RS in Ministrstvom za pravosodje na področju izdelave e- tečajev za potrebe Centra za izobraževanje v pravosodju.

Nadaljnji razvoj bo usmerjen predvsem v izdelavo tako lastnih, standardiziranih, vojaških in nevojaških vsebin e-izobraževanja ter tudi v izdelavo e-vsebin za potrebe celotne javne uprave. Pomemben premik smo dosegli na področju usposabljanja uporabe informacijske podpore, saj se ugotavlja pomanjkljivo znanje z vidika učinkovite rabe ponujenih informacijskih rešitev. S takšnim načinom izobraževanja se bodo tako stroški kot tudi čas izvedbe posameznih izobraževanj bistveno zmanjšali. Tako pripravljene posamezne vsebine bodo ne nazadnje pridobile na kakovosti, istočasno pa se ne bodo podvajale.